

**WYBRANE KONTEKSTY
WSPÓŁCZESNEJ FOTOGRAFII
W POLSCE 1947–2017**

SZKOŁA FILMOWA
im. Krzysztofa Kieślowskiego
Uniwersytet Śląski w Katowicach

Szkoła Filmowa im. Krzysztofa Kieślowskiego
Instytut Sztuk Filmowych i Teatralnych

Publikacja dofinansowana z subwencji na utrzymanie potencjału badawczego
Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla Szkoły Filmowej im. Krzysztofa Kieślowskiego
Uniwersytet Śląski w Katowicach

Polskie Towarzystwo
Badań nad Filmem i Mediami

OKRĘG DOLNOŚLĄSKI
ODDZIAŁ GÓRNOŚLĄSKI

WYBRANE KONTEKSTY WSPÓŁCZESNEJ FOTOGRAFII W POLSCE 1947–2017

**Redakcja naukowa
Janusz Musiał**

**Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Katowice 2020**

Redaktor serii – Fotografia, film, sztuka mediów

JANUSZ MUSIAŁ

Recenzent tomu

PIOTR KOMOROWSKI

Spis treści

- Janusz Musiał
7 Wybrane konteksty współczesnej fotografii w Polsce 1947–2017
- Jerzy Piwowarski
15 Jan Bułhak i jego udział w powojennej odbudowie życia fotograficznego w Polsce
- Marek Janczyk
27 Inicjowanie negocjacji tożsamościowych w projektach artystów należących do ZPAF: Andrzeja Różyckiego, Zygmunta Rytki i Stefana Wojneckiego
- Arkadiusz Gola
55 Czas rewolucji. Fotografia prasowa na Śląsku od 1989 roku do współczesności na podstawie dwóch największych dzienników regionalnych: „Dziennika Zachodniego” i „Trybuny Śląskiej”
- Małgorzata Malinowska-Klimek
75 Członkowie ZPAF w praktyce wystawienniczej Galerii Extravagance w Sosnowieckim Centrum Sztuki – Zamek Sielecki, wybór
- Andrzej Dudek-Dürer
119 Plener jako forma spotkania i twórczej inspiracji artystycznej. *Wobec miejsca i czasu... I–V, 2010–2016*
- Janusz Musiał
149 *Leksykon fotografii* – film dokumentalny i zapis wideo jako portret artysty fotografa
- Lech Lechowicz
169 Intermedialne zjawiska w fotografii i sztuce w Polsce w latach 1945–1988
- Zbigniew Tomaszczuk
189 Fotografia w świecie intermediów
- 209 Biogramy autorów
- 215 Spis ilustracji

Biogramy autorów

Andrzej Dudek-Dürer

fotograf, performer, artysta sztuki mediów. Od 1969 roku realizuje *life performance* w miejscach w których się pojawia. Członek ZPAP, ZPAF.

Prezentował swoją twórczość i prowadził wykłady m.in. w: The Art Institute w Chicago; Academy of Art College w San Francisco; Conservatorio National de Musica w Mexico City; School of Art Otago Polytechnic w Dunedin – Nowa Zelandia; The City Art Institute w Sydney; University of California, Berkeley; ASP w Gdańsku; Centrum Sztuki Współczesnej w Warszawie. Stypendysta Ministerstwa Kultury w 2002 roku. Stypendysta Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego 2011.

Jego prace znajdują się w kolekcjach: Muzeum Narodowego w Warszawie; Muzeum Narodowego we Wrocławiu; Muzeum Sztuki w Łodzi; Kolekcja Zachęty Dolnośląskiej; Stedlijk Museum w Amsterdamie; Museum of Modern Art w Nowym Yorku; Tate Gallery w Londynie; City Art Institute Library w Sydney; The School of the Art Institute of Chicago.

Arkadiusz Gola

absolwent Instytutu Kreatywnej Fotografii Uniwersytetu Śląskiego w Opawie (Czechy). Zajmuje się fotografią dokumentalną, głównie rejestrując zmiany zachodzące w społeczeństwie na Górnym Śląsku po 1989 roku. Szczególnie inte-

resują go miejsca związane z przemysłem ciężkim, który pod koniec XX wieku w Polsce znacznie się skurczył.

Jako fotoreporter pracuje od 1991 roku, a od 1996 roku w redakcji „Dziennika Zachodniego”.

W 2010 roku otrzymał nagrodę Prezydenta Miasta Zabrze w Dziedzinie Kultury. Stypendysta Marszałka Województwa Śląskiego w dziedzinie kultury (2007 rok). Jego zdjęcia znajdują się w zbiorach muzeów w Sosnowcu, Rudzie Śląskiej, Katowicach, Zabrzu, Krakowie, czeskim Ołomuńcu i Nord Pas de Calais. Jest członkiem ZPAF.

Marek Janczyk

historyk sztuki, absolwent Uniwersytetu Jagiellońskiego. Pracuje w Muzeum Historii Fotografii w Krakowie, kurator wystaw monograficznych i zbiorowych oraz projektów, m.in.: Krakowskiej Dekady Fotografii 2004 i 2006 oraz I Projektu Wyszehradzkiego „Fotografia w Europie Środkowej” (2012–2013). Prowadził zajęcia z historii fotografii m.in. w Akademii Sztuk Pięknych oraz Uniwersytecie Pedagogicznym w Krakowie. Wykłada na Podyplomowym Studium Muzealnym UJ oraz Studiach Podyplomowych w Krakowskiej Akademii im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego. Publikował m.in. w „Kwartalniku Fotografia”, „Art & Business”, „Camer@Obscura”, „Biuletynie Fotograficznym”. Należy do Stowarzyszenia Historyków Fotografii w Warszawie.

Lech Lechowicz

zajmuje się historią i teorią fotografii oraz relacji między tradycyjnymi dyscyplinami artystycznymi a mediami mechanicznymi (fotografią, filmem, wideo, technikami cyfrowymi). Autor wielu wystaw, katalogów oraz tekstów dotyczących tych problemów. W latach 1977–1996 pracował w Muzeum Sztuki w Łodzi jako kustosz w Dziale Fotografii i Technik Wizualnych Międzynarodowej Kolekcji Sztuki Nowoczesnej. Od roku 1992 wykłada w Państwowej Wyższej Szkole Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej w Łodzi.

Małgorzata Malinowska-Klimek

ukończyła kierunek historia sztuki na Wydziale Humanistycznym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego oraz studia podyplomowe muzealnictwo na Wydziale Etnologii i Antropologii Kulturowej Uniwersytetu Jagiellońskiego. Kurator, krytyk, pedagog. Od 2001 roku pracuje w Galerii Extravagance w Sosnowieckim Centrum Sztuki – Zamek Sielecki jako samodzielny pracownik merytoryczny, najpierw na stanowisku historyka sztuki, następnie kuratora.

Kurator wystaw sztuki współczesnej, organizator wielu wydarzeń artystycznych, m.in. dziesięciu edycji Dni Fotografii, warsztatów na temat sztuki współczesnej dla dorosłych i młodzieży.

Janusz Musiał

fotograf, filmowiec, kulturoznawca, autor posługujący się różnymi mediami (fotografia, krótka forma filmowa, animacja, instalacja, obiekt, słowo, projekty sieciowe) w celu realizacji tematycznych projektów, wystaw, filmów, katalogów i albumów. Doktor habilitowany sztuki w dziedzinie sztuk filmowych (2013): Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa, Telewizyjna i Teatralna im. Leona Schillera w Łodzi, Wydział Operatorski i Realizacji Telewizyjnej. Praca: *Archeologia nowych mediów – kultura, pamięć, czas, fotografia*. Od 2005 roku członek Związku Polskich Artystów Fotografików. Członek Polskiego Towarzystwa Badań nad Filmem i Mediami (od 2016 roku). Od 2006 roku nauczyciel akademicki (fotografia, film, multimedia), a od 2015 roku adiunkt na Wydziale Radia i Telewizji im. Krzysztofa Kieślowskiego, Uniwersytet Śląski w Katowicach.

Jerzy Piwowarski

nauczyciel akademicki zatrudniony w Uniwersytecie Humanistyczno-Przyrodniczym im. Jana Długosza w Częstochowie, gdzie prowadzi badania głównie dotyczące polskiej fotografii artystycznej w okresie międzywojennym oraz wybranych zagadnień po 1945 roku. Ponadto jest dydaktykiem fotografii, redaktorem naczelnym „Prac Naukowych Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Edukacja Plastyczna. Fotografia”, a także organizatorem i uczestnikiem ogólnopolskich oraz międzynarodowych sympozjów o tematyce fotograficznej. Zajmuje się również własną twórczością w zakresie fotografii.

Zbigniew Tomaszczuk

od 2011 roku profesor nadzwyczajny na Wydziale Sztuki Mediów ASP w Warszawie. Członek Związku Polskich Artystów Fotografików oraz Rady Programowej „Prac Naukowych Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie”. Redaktor naczelnny (w latach 2000–2003) „Kwartalnika Fotografia” oraz naukowo-artystycznego pisma o fotografii „Camera@Obscura” (w latach 2006–2012). Autor książek: *Łowcy obrazów. Szkice z historii fotografii* (Warszawa 1998), *Świadomość kadru. Szkice z estetyki fotografii* (Wrzesień 2003), *Odważemnione spojrzenie. O fotografii otworkowej* (Wrocław 2004), *Déjà vu. Kolekcja Wrzesińska* (Wrzesień 2014) oraz tekstów o fotografii w pismach branżowych i artystycznych. Zajmuje się twórczością związaną ze sztukami wizualnymi. Jego prace znajdują się w zbiorach: Muzeum Sztuki Współczesnej w Łodzi, Muzeum Narodowego we Wrocławiu, Centrum Sztuki Współczesnej w Warszawie, Muzeum Historii Fotografii w Krakowie, Musee de l’Elisee w Lozannie.

Redakcja naukowa
JANUSZ MUSIAŁ

Redakcja językowa
ADA GRZELEWSKA

Korekta
ADRIANA SZAFORZ

Koncepcja plastyczna projektu książki
JANUSZ MUSIAŁ

Opracowanie graficzne, skład
ALEKSANDRA KIEŁKOWSKA

Projekt okładki
ALEKSANDRA KIEŁKOWSKA

Współpraca
TOMASZ KIEŁKOWSKI

Copyright © 2020 by Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
Wszelkie prawa zastrzeżone

ISBN 978-83-226-3849-1 (wersja drukowana)

ISBN 978-83-226-3850-7 (wersja elektroniczna)

Wydawca

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
ul. Bankowa 12 B, 40-007 Katowice
www.wydawnictwo.us.edu.pl
e-mail: wydawus@us.edu.pl

Wydanie I. Ark. druk. 14 . Ark. wyd. 15
PN 3917

Cena: 109,90 (w tym VAT)

Druk i oprawę wykonano w drukarni:
Mazowieckie Centrum Poligrafii Wojciech Hunkiewicz
(ul. Lisi Jar 29, 05-270 Marki)

Więcej o książce

